

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **V. N.**, zast. Mgr. Miroslavou Veselou, advokátkou, se sídlem Komenského 41, Přerov, proti žalovanému: **Ministerstvo zemědělství - Pozemkový úřad**, se sídlem Wurmova 2, Přerov, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2006, č. j. 22 Ca 302/2006 - 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označené usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým byla odmítnuta jako opožděná jeho žaloba směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2004, č. j. PÚ-3611/04-202.2-Re. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl na základě schváleného návrhu komplexní pozemkové úpravy v katastrálním území Brodek u Přerova podle ustanovení 9 odst. 6 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech (dále jen „zákon o pozemkových úpravách“) a podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku o výměně nebo přechodu vlastnických práv k pozemkům v katastrálním území Brodek u Přerova tak, jak je uvedeno v přílohách č. 1 až č. 388 tohoto rozhodnutí, jež jsou jeho nedílnou součástí. Podle přílohy č. 46 stěžovatel a jeho manželka pozbývají vlastnické právo k pozemkům nebo jejich částem vstupujícím do pozemkových úprav zapsaných na LV č. 174 [pozemek původního pozemkového katastru (dále jen PK) parc. č. 991 o výměře 15 222 m², PK parc.

č. 1090 o výměře 7 612 m², PK parc. č. 1195/1 o výměře 8 235 m² a PK parc. č. 2143 o výměře 5836 m², vše v k. ú. Brodek u Přerova), nabývají vlastnické právo k pozemkům podle schváleného návrhu komplexní pozemkové úpravy a návrhu katastrální mapy [pozemek katastru nemovitostí (dále jen KN) parc. č. 1474 o výměře 9801 m² a KN parc. č. 1614 o výměře 25 011 m², vše v k. ú. Brodek u Přerova] a vlastnické právo stěžovatele a jeho manželky je omezeno věcným břemenem ochrany vodního zdroje pro Vodovody a kanalizace Přerov, a. s.

V žalobě stěžovatel brojil proti zatížení pozemku p. č. 1614 v k. ú. Brodek u Přerova věcným břemenem. Poukázal na to, že až dosud nebylo žádným způsobem reagováno na odvolání, které společně s manželkou podal dne 22. 6. 2001. Stěžovatel se cítí poškozen tím, že nebyla žádným způsobem řešena kompenzace za to, že pozemky které má na základě rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2004 nabýt do vlastnictví za původní pozemky jsou o 2136 m² menší. Podle stěžovatele došlo k pochybení na straně žalovaného, pokud přes stěžovatelem podané připomínky a podané odvolání rozhodl o schválení návrhu komplexní pozemkové úpravy a poté vydal na to navazující rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv a domáhá se, aby mu za původní pozemky byly přiděleny do vlastnictví pozemky, které nebudou zatíženy věcným břemenem a budou ve stejné výměře jako pozemky původní, případně aby v jeho vlastnictví zůstaly původní pozemky.

Opožděnost podání žaloby Krajský soud v Ostravě dovodil z toho, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo stěžovateli doručeno ve smyslu ustanovení § 26 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“) dne 15. 12. 2004, neboť při doručování veřejnou vyhláškou je poslední den 15-ti denní lhůty, po kterou je písemnost vyvěšena způsobem v místě obvyklém, dnem doručení. Posledním dnem prekluzivní lhůty dvou měsíců k podání žaloby byl proto den 15. 2. 2005. Žaloba však byla podána u Okresního soudu v Přerově až dne 25. 4. 2006, přičemž skutečnost, že stěžovatel následně dodržel jednoměsíční lhůtu k podání žaloby ke krajskému soudu ve smyslu poučení, jehož se mu dostalo Okresním soudem v Přerově, je z hlediska dodržení prekluzivní lhůty podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) irrelevantní. S odkazem na uvedené pak krajský soud žalobu jako opožděnou podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl.

Stěžovatel v kasační stížnosti označil napadené rozhodnutí žalovaného za lživé, neboť do dnešního dne nebylo vyřízeno jeho odvolání ze dne 22. 6. 2001, ve kterém žádal, aby jeho pozemky byly bez věcného břemene. Stěžovatel dále popsal své kroky, které ve věci učinil již dříve a požádal, aby celá věc byla znovu posouzena a bylo vzatu v úvahu, že nejdříve vyčerpal všechny prostředky a až poté se obrátil na soud.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že vychází ze závěru, že v daném případě je dán důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Pokud krajský soud posoudil věc podle ustanovení § 72 odst. 1 a 4 s. ř. s., pak při svém postupu dostatečně nepřihlédl ke skutečnosti, že stěžovatel není práva znalý, nemá právnické vzdělání a je již vyššího věku. Přesto, že při předchozím řízení ve věci pozemkových úprav a po vydání rozhodnutí, které je předmětem žaloby jednal s pozemkovým úřadem, podával stížnosti a odvolání, podal podnět na Policii ČR i ministrovi vnitra, nikdo jej nepoučil o jeho právu, že může ve věci přezkoumání rozhodnutí ve věci pozemkových úprav podat žalobu u

soudu. Nebyl poučen ani o tom, že pokud by chtěl u soudu žalobu podat, musí tak učinit ve lhůtě dvou měsíců podle ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. S ohledem na shora uvedené považuje stěžovatel napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě za nesprávné a znemožňující mu domáhat se přezkoumání rozhodnutí ve věci samé. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 22 Ca 302/2006-28 ze dne 14. 12. 2006 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že rozhodnutí žalovaného bylo stěžovateli doručeno do vlastních rukou dne 3. 12. 2004. Ve spisu se přitom nachází podání (žaloba proti rozhodnutí žalovaného) ze dne 2. 8. 2005 doručená Okresnímu soudu v Přerově dne 4. 8. 2005, která byla posléze doplněna podáními ze dne 27. 3. 2006 a 24. 4. 2006. Okresní soud v Přerově usnesením ze dne 30. 6. 2006, č. j. 9 C 117/2006 – 35, řízení zastavil a poučil stěžovatele o možnosti podat do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení žalobu u Krajského soudu v Ostravě. Stěžovatel tedy dne 24. 8. 2006 podal žalobu u Krajského soudu v Ostravě.

Podle § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Podle ustanovení § 7 odst. 2 s. ř. s. nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni, nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany.

Podle § 40 odst. 1 s. ř. s., lhůta stanovená tímto zákonem, výzvou nebo rozhodnutím soudu počíná běžet počátkem dne následujícího poté, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek. To neplatí o lhůtách stanovených podle hodin. Podle odstavce 2 téhož ustanovení lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce. Podle ustanovení § 40 odst. 4 s. ř. s. je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu, nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popř. zvláštní poštovní licence a nebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak.

Z citace z výše uvedených ustanovení zcela jednoznačně plyne, že lhůta určená podle měsíců končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Dnem, který určil počátek lhůty, je přitom s odkazem na znění § 40 odst. 1 s. ř. s. den, kdy bylo rozhodnutí žalovaného doručeno stěžovateli. Ze spisu vyplývá, že takovým dnem byl pátek 3. 12. 2004.

Lhůta k podání žaloby tedy počala běžet ve smyslu § 40 odst. 1 s. ř. s. dnem 4. 12. 2004, a skončila podle § 40 odst. 2 s. ř. s. ve čtvrtek dne 3. 2. 2005. K tomu, aby v posuzovaném případě byla lhůta pro podání žaloby zachována, bylo třeba, aby podání bylo nejpozději dne 3. 2. 2005 předáno soudu, nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, nebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit. K zachování lhůty by postačovalo dále to, aby byla žaloba nejpozději dne 3. 2. 2005 podána u žalovaného.

Tak tomu však nebylo, neboť žaloba sepsaná žalobcem dne 2. 8. 2005 byla doručena Okresnímu soudu v Přerově dne 4. 8. 2005, tedy více než 6 měsíců po uplynutí zákonné lhůty, která skončila ve čtvrtek 3. 2. 2005.

Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 29. 10. 2007, č. j. 4 As 82/2006 – 73, konstatoval, že „*oznámení rozhodnutí o schválení návrhu pozemkových úprav jeho vyvěšením na úřední desce podle § 9 odst. 5 zákona č. 284/1991 Sb. nemá ve vztahu ke známým účastníkům řízení účinky doručení a lhůta pro podání žaloby známým účastníkům plyne od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí*“. Výše uvedený závěr je podle Nejvyššího správního soudu třeba vztáhnout také na posuzovaný případ, kdy rozhodnutí žalovaného o výměně nebo přechodu vlastnických práv ze dne 2. 11. 2004 vydané na základě schváleného návrhu komplexní pozemkové úpravy bylo oznámeno veřejnou vyhláškou ze dne 30. 11. 2004, č. j. PÚ-3846/04-202.2-Re, a bylo na úřední desce žalovaného vyvěšeno dne 1. 12. 2004 a z úřední desky snato dne 15. 12. 2004. Rozhodujícím datem, od kterého je třeba počítat lhůtu pro podání žaloby je však den, kdy bylo stěžovateli rozhodnutí žalovaného doručeno, tj. v posuzovaném případě pátek 3. 12. 2004. Nejvyššímu správnímu soudu tak s ohledem na skutečnost, že stěžovateli bylo rozhodnutí žalovaného doručeno do vlastních rukou dne 3. 12. 2004, nezbyvá než konstatovat, že krajský soud pochybil, pokud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo stěžovateli doručeno ve smyslu ustanovení § 26 odst. 2 správního řádu až dne 15. 12. 2004 a posledním dnem prekluzivní lhůty dvou měsíců k podání žaloby byl proto den 15. 2. 2005. Krajský soud pochybil rovněž v tom, když konstatoval, že žaloba k Okresnímu soudu v Přerově byla podána dne 25. 4. 2006. Jak již bylo uvedeno, podání ze dne 25. 4. 2006 bylo pouze jedno z doplnění žaloby podané stěžovatelem již dne 2. 8. 2005. Podle názoru Nejvyššího správního soudu však výše uvedená pochybení krajského soudu nemohou být s ohledem na skutečnost, že žaloba byla i tak podána opožděně (podrobněji k tomu viz výše), důvodem k tomu, že by bylo třeba rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit.

Z výše uvedeného tedy zcela jednoznačně plyne, že žaloba byla podána opožděně, a krajský soud nepochybil, pokud ji podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. usnesením odmítl.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud dodává, že námitce stěžovatele, že měl být poučen o možnosti soudního přezkumu a lhůt k podání žaloby na přezkum rozhodnutí ve věci pozemkových úprav nelze přisvědčit.

Nejvyšší správní soud uvádí, že rozhodnutí žalované bylo vydáno v procesním režimu správního řádu, jako základního procesního předpisu pro rozhodování o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech právnických a fyzických osob v oblasti veřejné správy, ve spojení se zákonem o pozemkových úpravách.

V základních pravidlech podle § 3 správního řádu je zakotvena (resp. byla zakotvena) i povinnost správního orgánu poskytovat v řízení pomoc a poučení účastníkům řízení, aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli v řízení újmu. Toto základní pravidlo a povinnost z něho plynoucí nacházelo pak odraz v konkrétních procesních ustanoveních správního řádu, mimo jiné i v ustanovení § 47 odst. 4, které stanovilo, že obligatorní náležitosti rozhodnutí je poučení o možnosti odvolání (rozkladu), tj. uvedení údaje, zda je rozhodnutí konečné nebo zda se lze proti němu odvolat (podat rozklad). Zákon rovněž řešil postup pro případy chybějícího nebo nesprávného poučení o odvolání (rozkladu). Protože však šlo o řízení před správním orgánem, vztahovala se poučovací povinnost jen na řízení před správním orgánem, které je zpravidla dvouinstanční, a tedy toliko na povinnost poskytnout poučení o tzv. řádných opravných prostředcích (odvolání, rozklad).

V tomto směru bylo také povinností žalovaného, jako správního orgánu, který ve věci rozhodoval, stěžovatele o nemožnosti uplatnění řádného opravného prostředku poučit. To žalovaný zcela v souladu se zákonem (§ 9 odst. 6 zákona o pozemkových úpravách) učinil.

Nejvyšší správní soud tak k námitce stěžovatele, že orgány na něž se obracel (Pozemkový úřad, Policie ČR, Ministr vnitra) jej nepoučily o možnosti podání žaloby ve správním soudnictví, konstatuje, že ze správního řádu, ani ze zákona o pozemkových úpravách, a stejně tak ani ze soudního řádu správního, nevyplývá, že by žalovaný, jako správní orgán rozhodující ve správním řízení, takovou povinnost měl.

Za situace, kdy zvláštní právní úprava vylučuje u správního rozhodnutí možnost uplatnění řádného opravného prostředku, se doručení tohoto rozhodnutí stává před správními orgány rozhodnutím konečným (řízení před správním orgánem je skončeno a rozhodnutí nabývá právní moci). V takovém případě není povinností správního orgánu poučovat účastníky o škále dalších možností právních prostředků (prostředcích dozorčího práva, mimořádných opravných prostředcích, stížnosti, žalobě a dalších), které aktuální právní úprava zná a jimiž se zahajuje jiné řízení (nebo šetření) před státními orgány nebo soudy. Takto široce pojatou poučovací povinnost orgánu státní moci nelze uložit, ani ji na něm požadovat, neboť její splnění by fakticky znamenalo zásah státního orgánu do výkonu moci soudní.

Takové poučení, jaké stěžovatel vyžaduje, tedy: "proti tomuto rozhodnutí je možno podat žalobu k příslušnému soudu do dvou měsíců od doručení rozhodnutí" by totiž fakticky muselo předjímat posouzení pravomoci soudu, věcně a popř. i místní příslušnosti (při určení konkrétního soudu), event. i posouzení, zda nejde o rozhodnutí z přezkumu vyloučené. Nepřípustnost takového zásahu moci výkonné do moci soudní, plynoucí z ústavních principů státu, je zřejmá, a právě proto právní úprava správního procesu (správní řád) takovou povinnost nestanoví. Naopak v ústavních principech je zakotveno právo každého domáhat se ochrany před nezávislým soudem a pro realizaci tohoto práva ve spojení s posuzovanou věcí pak je stanoven postup v soudním řádu správním. Je tak na vůli fyzické nebo právnické osoby, která se cítí být zkrácena rozhodnutím správního orgánu, aby po skončení řízení před ním sama volila mezi prostředky, které právní úprava připouští, ten, který považuje za vhodný.

Požadavek, aby konečné rozhodnutí správního orgánu obsahovalo poučení o dalších možných právních prostředcích, je ostatně i věcně nereálný s ohledem na množství takových prostředků a rozsah podmínek, za jakých jsou připouštěny. Poučení (má-li být řádným) by totiž muselo obsahovat nejen výčet všech v úvahu připadajících prostředků obrany proti němu, ale i výčet podmínek, za nichž jsou připuštěny (které v době vydání rozhodnutí ani nemusí být známy, např. u obnovy řízení), lhůt, v nichž je lze podat, apod. Obecné poučení bez těchto konkrétních údajů by naopak bylo toliko seznamem názvů prostředků, vedoucích účastníka většinou k jejich bezúspěšnému uplatnění.

Proto právní úprava poučovací povinnosti správního orgánu o opravných prostředcích, resp. prostředcích event. nápravy, stojí na principu poučovací povinnosti jen o tzv. řádných opravných prostředcích, a využití dalších právních prostředků (po právní moci rozhodnutí ve věci) ponechává na vůli účastníků řízení, když obecná znalost jejich výčtu je předpokládána a konkrétní možnost jejich podání v každém jednotlivém případě je odlišná.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatel nebyl v kasační stížnosti úspěšný a žalovanému žádné náklady řízení nevznikly (§ 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu